

Prop.1S (2025–2026) Kapittel 733 Habilitering og rehabilitering post 21- Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under post 79- Helsedirektoratet

I 2023 fikk vi vår første offentlige utredning om norsk tegnspråk, *NOU 20:2023 Tegnspråk for livet, Forslag til en helhetlig politikk for norsk tegnspråk*. Utredningen peker på mange viktige tiltak vi som brukerorganisasjon kjenner oss godt igjen i. Den understreker tydelig at flere av tiltakene haster, som for øvrig er en vurdering vi kan bekrefte.

Etter at Norges Døveforbund (NDF) gjentatte ganger har etterspurt oppfølging, har regjeringen lagt frem en statusrapport i august 2025. Det var svært skuffende å se at kun 6 av 65 foreslåtte tiltak følges opp. Mange av de mest akutte tiltakene, som også fikk bred støtte i høringsrunden, er satt til side.

To av tiltakene som direkte berører helse- og omsorgssektoren, er særlig viktige å følge opp:

1. Tiltak 11.5.1 i NOU 20:2023 («Tilby informasjon om tegnspråk tidlig») er ikke fulgt opp med egne midler i budsjettet – dette gir risiko for mangelfull og tilfeldig informasjon til foreldre.
2. Tiltak 11.5.3 («Tegnspråktilbud må iverksettes tidlig») er ikke finansiert eller konkretisert – kritisk periode for barns språkutvikling kan gå tapt.

1. Tiltak 11.5.1 – Tilby informasjon om tegnspråk tidlig

Utvalget foreslår at familier som får barn med hørselstap, tidlig skal få god og lett tilgjengelig informasjon om språk- og begrepsutvikling, tospråklighet og mulighetene med tegnspråk. Regjeringen viser til at tiltaket ivaretas av eksisterende ordninger. I praksis betyr det at det er nevnt i nasjonale handlingsplaner for habilitering og rehabilitering, men uten at det følger egne midler i statsbudsjettet 2026.

NDF mener at dette ikke er tilstrekkelig. Foreldre trenger trygg og balansert informasjon helt fra starten, formidlet av helseaktører som møter familien umiddelbart etter diagnosen. Uten dedikerte ressurser risikerer man at informasjonen blir tilfeldig, og at foreldre ikke får et reelt grunnlag for å ta valg som ivaretar barnets språkutvikling.

2. Tiltak 11.5.3 – Tegnspråktilbud må iverksettes tidlig

Utvalget foreslår at døve og hørselshemmede barn skal få rask og tidlig tilgang til tegnspråk, og at alle aktører som møter barnet og familien får tydelige oppdrag, veiledere og rutiner for samhandling på tvers.

Regjeringen hevder at dette ivaretas av eksisterende ordninger, men tiltaket er ikke konkretisert i statsbudsjettet 2026.

«Nasjonal faglig retningslinje for utredning og oppfølging av hørsel hos små barn (0–3 år)» fra Helsedirektoratet, må endres på og løfte inn norsk tegnspråk.

Hørselsscreening av nyfødte gjør at barn med hørselshemming kan identifiseres tidlig. Men uten en systematisk og finansiert opplegg for å sikre tegnspråklig kompetanse i oppfølgingen, mister man den kritiske perioden for språkutvikling. Dette er en alvorlig svakhet som kan gi livslange konsekvenser.

Anbefaling til komiteen

Vi ber Helse- og omsorgskomiteen sikre at Kap. 733, post 21 Spesielle driftsutgifter styrkes med øremerkede midler til oppfølging av tiltakene 11.5.1 og 11.5.3 i NOU 20:2023.

Konkret foreslår vi en varig bevilgning som gjør det mulig å utvikle nasjonale retningslinjer, veiledere og opplæringstilbud til helsepersonell, samt å etablere et tidlig og helhetlig tegnspråktilbud til familier med hørselshemmede barn. Arbeidet må deretter løftes opp og forankres politisk, slik at forpliktende tiltak sikres.

Tidlig innsats er avgjørende for barns språkutvikling. Ved å sikre reell oppfølging av NOU 20:2023 i helsebudsjettet, vil Norge kunne gi døve og hørselshemmede barn og deres familier en langt bedre start. Dette er en investering i livskvalitet, like muligheter og i å oppfylle våre forpliktelser etter CRPD.

Med vennlig hilsen

Petter Noddeland

Generalsekretær

Norges Døveforbund

Elisabeth Frantzen Holte

Interessepolitisk rådgiver

Norges Døveforbund